

fit, & hoc malum appositum. Quod autem pœnas tenebrarum nomine dixerit: audi quid loquitur.

Antequam comedam suspiro: & quasi inundantes aqua, sic rugitus meus. Inter ceteros cruciatus, etiam hanc ei diabolus infirmitatem inflixerat, quam infirmitatem medici hominios appellat: quæ infirmitas talem habere dicitur pœnam, ut ante cibum torqueatur ægrotus, & sint ei post cibum indefinitos dolores. Unde dicit: Quasi inundantes aquæ, sic rugitus meus.

Quia timor quem timebam evenit mihi. Timebam enim peccando lædere Deum, & ille offensus, iram iustitiæ suæ in me exerceat. Sed quid profuit cavisse à peccatis: quandoquidem ut reus omnium peccatorum discredior? Sequitur,

Et quod verebar accidit: Aliis verbis ipsum repetit, quod superius dixerat. Pro confirmatione dicti solent in scripturis talia iterari. Non arroganter hæc dicit, ut faciat Deo injuriam: sed conscientie merito libere loquitur.

Nonne dissimulavi? Non reddendo retribuentibus mihi mala.

Nonne silui? Ut non delinquerem in lingua mea, posui ori meo custodiam.

Nonne quievi? Sciens cum surrexerit in iudicio Deus, quod salvos facturus sit omnes manusuetos terra.

Et venit super me indignatio. Indignationem hoc loco plagarum molem dicit, quam refert super se cecidisse, cuius ponderis & doloribus se gemit obrutum: cum ipse esset, ut superius ait, morbis castigatus: quas pœnas in consequentibus, sagittas dicit: sicut ait: Sagittæ Domini in me sunt: quarum indignatio ebibit spiritum meum: sive ut alia translatio habet, ebibit sanguinem meum. Et proprie sagittæ vermes possunt intelligi: quia ab eis indefinitis stimulis pungebatur: sicut ipse Job ait: Et qui me comederunt, non dormiunt. Quos diabolus ad comedendum eum aciores faciebat, & illi quasi indignantes & irascentes, ita carnem ejus moribus fodiebant, ut velut sagittæ viscerum interiora penetrarent. Explicit ubi Job maledixit diem nativitatibus suæ.

Caput IV.

RESPONDENS autem Eliphaz Themanites, dixit: Si ceperimus loqui tibi, forsitan molestè accipies. Sed conceptum sermonem tenere quis poterit? Concepta ergo verba edit in injuriam audientis, & dicit ita.

Ecce docuisti multos. Id est, quamplurimos solertia tua, & bonitate ab erroribus revocasti.

Et manus lasas roborasti. Vacillantes confirmaverunt sermones tui: & genua tremantia confortasti. Nunc autem venis super te plaga, & defecisti: tergit te, & conturbatus es. Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua & perfectio viarum tuarum? Ita ergo in sanctum Job cum irratione dicuntur: & istum habent sensum: si hæc & hæc fecisses quæ dixi: nunquam in hæc tam mala ad exemplum mortalium incidisses, quia Deum rerum omnium conditorem bonum scimus & iustum.

Recordare obsecro te: quis enim unquam innocens perit, aut quando recti delicti sunt? Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem, & seminant dolores, & metunt eos, flante Deo perisse, & spiritu ira ejus esse consumptos. Ergo ignoras Abel in principio innocentem occisum, & Abraham Patriarcham propter uxorem suam fuisse periclitatum: & hæc non discernens, generaliter das sententiam, ut cum alii hominum flagellentur à Domino, ut emendantur, alii ut probentur de quibus iste est, cur huic velut reo pœnam exprobras, quin potius eos qui operabantur iniquitatem flante Deo perisse: id est, ut iudicis sententia velut vento vehementissimo sublatis à spe æternæ vitæ.

Rugitus leonis, & vox leonæ: & dentes catulorum leonum contriti sunt. In rugitu leonæ & voce, levitiam deprædantis voluit significare.

Tigris perit, eo quod non haberet prælam, & catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est verbum absconditum: In tigris velocitatem ejus ad spoliandos homines, prædamque ex eis capiendam describit, cujus etiam catuli similes ejus dissipati sunt & interempti. In alia editione pro tigris, myrmicoleon: id est, formica, & leo, quem nos verius diabolus dixerimus: qui quando prædam agit, de sanctis tanquam

de majoribus rebus, ut leo habendus est: quando verò minima querit auferre, formica dicensus est. Et quia sicut formica grana de area, ita ille cogitationes bonas aufert de cordibus hominum.

Et quasi furtivè suscepit auris mea venas susurri ejus. Inhorrore visionis nocturnæ quando solet sopor occupare homines: pavor tenet me, & tremor, & omnia ossa mea pervertita sunt. Et cum spiritus me præsentem transiret, inhorrorent pili carnis meæ. Stetit quidam cuius non cognoscebam vulnium, imago coram oculis meis, & vocem quasi aura lenis audivi. Nunquid homo Dei comparatione iustificabitur: aut factore suo purior erit vir? Id est, latenter ad aurem cordis mei: virtus sententiæ velut quodam spiramine penetravit.

Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, & in angelis suis reperit pravitatem. Quanto magis hi qui habitant domos luteas, dicitur quidem diabolo, qui quondam sanctus angelus fuit, quod in veritate non steterit, & ab illa sublimitate angelica propria voluntate deciderit: sed tamen non est continuo generale: ut sicut in illo, ita & in omnibus angelis invenitur pravitas, quæ est peccatum. Omnis enim natura, sine dubio creata, capax peccati est: ut apparuit in angeo de quo dixi: quia in veritate non stetit: tamen per donum & gratiam creatoris sui, ita in amore charitatis illius transierunt: ut jam nec velint peccare, nec possunt.

Qui terrenum habent fundamentum, consumentur velut à tinea. Si domus luteæ sunt corpora nostra: fundamentum domorum nostrarum, vitam hanc temporariam esse credendum est: qua subtrahæta, domus luteæ ruunt in mortem.

De mane usque ad vesperam succidentur: & quia nullus intelligit, in æternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis: morientur, & non in sapientia. In uno die, totam vitam hominum monstravit, quæ in mundo vernat. In parvulis floret, in juvenibus convalescit, & roboratur matura ætate: in senioribus, tanquam in fructibus, & postremum in decrepita senectute conficitur, quam hic vesperam appellavit. Unde est illud in psalmo: Mane sicut herba transeat: & reliqua: decidit in morte, induratur in cadavere.

Caput V.

VOCA ergo si est qui tibi respondeat: & ad aliquem sanctorum convertere. Virum stultum interficit iracundia, & parvulum occidit invidia. Ego vidi stultum firma radice, & maledixi pulchritudini ejus statim. Longè sicut filii ejus à salute, & conterentur in porta, & non erit qui eruat. Stultum dicit, qui de suis meritis gloriatur. Sed hic pulchritudinem, nomine falsæ felicitatis appellat: quæ maledicenda est, & execranda est: quia eam sequitur interitus sempiternus.

Cujus mestem famelicus comedit: & ipsum rapiet armatus, & bibent sitientes divitias ejus. Nihil in terra sine causa fit: & de humo non egreditur dolor. Sitientes, famelici, & armati: diabolus & sui possunt intelligi, qui potestatem accipiunt à Deo, ut vastent iniquos: vel sitientes hominum mortem, omne scilicet bonum naturæ: & quod nomine divitiarum dictum est, ab eis velut haustum poculum absorbetur: vel homines iniqui, qui premunt subiectos.

Homo nascitur ad laborem: & avis ad volatum. Quam obrem ego deprecabor Dominum: & ad Deum ponam eloquium meum. Id est, labor hominem monet, ut ab omnibus vitiis castigatus incedat.

Qui facit magna & inscrutabilia: & mirabilia absque numero. Qui dat pluviam super faciem terræ: & irrigat aquis universa. Qui ponit humiles in sublime: & moventes erigit superbie. Ut in Filio Dei homo Christus sit Deus & per eum Ecclesia.

Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod ceperant. Judæorum videlicet, qui Christum putaverunt extinguere, & nomen ejus delere de terra. Vel in martyribus persecutorum Ecclesiæ adversantium dissipavit cogitationes: sicut Herodis in Petro. Et aliter: Non implent manus eorum quod volunt, quia alii eorum liberantur ad tempus: alii verò per januam mortis introducuntur ad vitam: & istos, & illos salvabit Deus. Illos aperte liberando, hos occultè coronando.

Qui apprehendit sapientes in astutia eorum: & consilium

pravorum dissipat. Philosophos scilicet, vel Judæos doctrina apostolica convincens, & ad nihilum errores eorum redigens.

Per diem incurrent tenebras. Dies erat in Judæis, de regno, sacerdotio, lege, unius etiam Dei religione glorianibus: sed non credentes in Christo, tenebras perfidie inciderunt.

Et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Utique profperitatis suæ: quæ cum solito circa felices sæculi hujus splendore vanæ gloriæ amplius fuerit, qua se longa securitate munitos putabant eam usque ad ætatis suæ vesperam possessuros: in tribulatione subita, quæ noctis nomine dicta est, stupore nimio, in angustiis coarctati, mortis etiam timore perculti, palpante dicuntur, perditum utique consilio quid facerent ignorantes.

Porro saluum faciet egenum à gladio oris eorum: & de manu violenti pauperem. Christum à blasphemis Judæorum: quia lingua eorum gladius acutus fuit, dicendo, crucifige, eum.

Et erit egeno spes: iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur à Domino. Inreproationem ergo Domini ne reprobes: quia ipse vulnerat & medetur: percussit, & manus ejus sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te: & in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte: Refurrectionis Christi virtutem ostendit.

Et in bello de manu gladii. Sed videamus ne fortè gladium peccatum dicat, dimicans contra animam hominis, ut eam sibi acquiescentem prosternat. Quod peccatum gladii nomine dicitur per Prophetam, ut ait: Speculator si viderit gladium venientem.

A flagello lingua absconderis: & non timebis calamitatem cum venerit. Si conversus fueris ad Deum, interiora tua, gladii verborum, per linguam jaculari non penetrant: & calamitates, vel mala quæ à Deo irrogantur peccatoribus, non timebis.

In vastitate & fame ridebis. Ridebis, dixit: pro, exultabis atque gaudebis: & lætus eris, cum alios videris fame affici, sive præfenti, sive etiam intellectuali.

Et bestias terræ non formidabis. Hæc septima extremaque tribulatio. Bestiæ terræ, possunt & ista animantia, quæ sunt sine ratione intelligi: quibus ad devorandum homines dantur in potestatem, & homines mali, bestie appellantur, mores habentes similes moribus bestiarum: contra quas pugnavit se Ephefi dicit Apostolus: Non formidabis ergo, inquit, hoc malum, cum correptus à Domino, viam emendationis intraveris.

Sed cum lapidibus regionum pactum tuum. Lapidem per metaphoram, homines dixit stultos & quietos, qui sunt utique iusti & sancti: hi namque in modum lapidum firmi in Deo sunt, per regiones varias constituti. Cum his itaque habebis pactum solidæ charitatis, ut ab eis nunquam te aliqua tribulatio possit avellere.

Et bestie terræ pacifica erunt tibi. Homines videlicet quondam feri & mali, in innocentia ut oves effecti: nomen tamen pristinum retinentes, sicut de Mattheo Evangelista dicitur: Mattheus publicanus.

Et scies quod pacem habet tabernaculum tuum. Ab istis omnibus quibus velut ab hostibus expugnatur tabernaculum, vel habitatio, sive domus corporis tui.

Et visitans speciem tuam non peccabis. Hoc dicit: Hominis tui speciem ô Job, ut divina visitatione dignam exhibeas peto: ac habitationis & habitantis nomine, totum integrum hominem signavit.

Et scies quoniam multiplex erit semen tuum: & progenies tua quasi herba terra. Spiritualiter de omnibus sanctis dictum sentire possumus, quod filios in operibus bonis habeant. Isti tales filii cogitationum semine concepti parantur in opera, & sancti hujus generationis multitudine gloriantur: quoniam talibus magis quam carnalibus filiis Deo placere voluerunt. Potuit ergo Eliphaz, quasi consilium dans Job, ita dicere: Si conversus ad Deum fueris, ita ut te tuorum operum antiquorum pœniteat, cordis tui virtutibus, velut feminibus abundabis. De quibus opera bona, tanquam sanctitatis filios poteris procreare: ita ut progenies operum tuorum multitudini herbarum virentium comparetur: quarum radices, si fræ intus habeas in corde defixas: terra tua flores cum fructibus germinabit.

Ingredieris in abundantia sepulchrum, sicut inferus acer-

vus criticus in tempore suo. Consummatis annis provectæ ætatis, pleniusque dierum in tumultu positus requiesces, ut in tempore iusti iudicii Dei, à fordibus peccatorum minimis & levibus purgatus inveniatis: velut triticum quod coarctatur in aream.

Ecce hoc ut investigavimus, ira est, quod auditamente pertracta. Hoc dicit, quæcumque à me tibi dicta sunt, diligenter investigata vera noveris: quæ ipse ad emendationem tuam, debes corde percipere.

Caput VI.

RESPONDENS autem Job dixit: Urinam appenderetur peccata mea quibus iram merui: & calamitas, quam patior in statera: quasi arena maris hæc gravior appareret. Unde & verba mea dolore sunt plena: Dicitis me peccatis meis facientibus ista pati: propter quod velim ut peccata contra calamitatem hanc quam patior pensarentur, & illico videretis: quia hæc ipsa calamitas velut arena maris, supra horum peccatorum merita ponderaret.

Quia sagitte Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum: & terrores Domini militant contra me. Hic potest videri, quod superius sagittarum nomine vermes dixerit: à quibus tum indefinenter pungebatur, nec loqui permittebatur: non quod vermes talem sensum habuerint, ut hoc iudicio facerent, sed permissu Dei, à potestate adversaria: ut aciores essent, etiam ipsis motibus agebant: sicut locustæ, muscæ & ranæ in Ægypto. Quod autem dixit: terrores Domini militant contra me: potest ipse diabolus cum suis intelligi: qui adhibitis cruciatibus, ut cæderet Job: & ut innocentiam sanctitatemque amitteret, in super terribus minabatur: quod etiam multi persecutores, ministri diaboli, sanctis martyribus facere voluerunt. Obfederunt in gyro tabernaculum meum. Ecce hic manifestè ostendit, quod velut hostes inimicique diaboli, & sui acriter militarent: hi enim maligni spiritus, diverso modo accipiunt potestatem: ad aliorum quidem damnationem, aliorum vero emendationem, aliorum autem probationem: qui de suis moribus vel ministerio, mali sive terrores, vel etiam latrones nuncupantur. Omnia dedit in manibus eorum, id est, prædonum. Omnia utique quæ habui, sive filios meos, sive substantiam: sicut & meipsum dedit Deus in manibus diaboli, sive suorum satellitum.

Nunquid rugiet onager cum habuerit herbam: aut mugiet bos cum ante præsepe plenum steterit? Sicut enim illa cum vel abundant pabulis, nullam quasi querelam vocem emittunt, ut pabuli inopiam protestentur: simili modo, inquit, & ego si pacem & quietem potius quam bellum haberem in membris, & in anima mea: nullum sermonem amarum asperumve proferrem.

Aut poteris comedi insulsum, quod non est sale conditum. Quomodo ratio non sinit naturalis, ut quicquam insulsum comedi possit: ita ego nihil insulsum, nihil stultum contra Deum, nihil quod non fidei sale conditum esset, operatus sum.

Aut potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem? Anima enim esurienti etiam amara dulcia esse videtur. Sicut enim nemo mortiferum aliquid comedit, ut vitæ suæ inimicus sit: ita ego peccatum contingere pertimescebam.

Quæ prius volebat tangere anima mea: nunc præ angustia cibi mei sunt. Hoc est, verbis nunc pascor asperis & amaris, quæ mihi immensitas pœnalis extorquet. Hæc enim timebam meo ore depromere, quando in sanctitate & iustitia cum pace quietè vivebam. Sed & prætereundum non est: quia hoc quod inter ceteras pœnas passus sit Job: ut etiam cibi ei facti viderentur, sicut est odor leonis, feralis utique & nimium horridus: qui odor cum de ejus visceribus erumperet, escæ suæ ei id sapiebant, quod suarum spirabant interna febrium: quod ipse ostendit ubi dicit: Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie: id est jam decocta sunt, & putrefacta.

Quis det ut veniat petitio mea: & quod expetto, tribuat mihi Deus? Hæc mihi sit consolatio, ut finem pœnæ vel cruciatuum meorum, remedia mortis obtineam.

Et qui capis, ipse me conterat. Solvat manum suam & succidat me: & hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat: nec contradicam sermonibus sancti? Quæ est enim

fortitudo mea ut sustineam: aut quis finis meus ut patienter agam? Hanc igitur mortem potestati divinae Job solvi exoptat: ut ab ea decidens cadat in hanc temporariam mortem, quatenus praesentes poenae possit evadere: cum velut arbor de hac vita succisus fuerit.

Nec fortitudo lapidum, fortitudo mea: nec caro mea antea est. Caro mea corrumptur sanie ac putredine vulnerum: quia non est in me talis fortitudo, velut lapidum, ut dolores non sentiam.

Ecce non est auxilium mihi in me: & necessarii quoque mei recesserunt a me. Tam ex sua, quam ex persona Christi Propheta hoc dicit:

Qui tollit ab inimico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit. Fratres mei praevertunt me: sicut torrens qui rapim transit in convallibus. Misericordia est, ad miserias eorum qui tribulantur compatiendo mœrore cordis deflecti: hac vos dum amico non impenditis, timorem Domini derelinquitis.

Qui timent pruina, irruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati, peribunt. Timebam peccata etiam minima perpetrare: ne pro eis Dei in me ultio deferveret: & ecce nunc ita punior, tanquam scelera immania commiserim.

Et ut incaluerint, solventur de loco suo. Ubi fervere cœperat nomen ejus in populo, in gloriae suae loco non comparuit, velut nix cum calore dissolvitur.

Involute sunt semita gressuum eorum: ambulabunt in vacuum, & peribunt. Semitas virtutes animi dixit: in quibus ut Deo placeret, omni studio gradiebatur: has semitas malis quae patiebatur involutas atque implicitas esse dicit, dum bonis vitae suae suppliciorum admiscerentur mala.

Considerate semitas Theman: itinera Sabba, & expectate paulisper. Confusi sunt, quia speravi. Venerunt quoque usque ad me: & pudore cooperiti sunt. Id est, intuemini ad hæc loca quae dixi, & ipso silentio cognoscetis vera esse quae dixi. Respiciat ad vias divertorum regnorum: per quas ad me omnium gentium frequentia confluebant: & videbitis eas raritate, imò solitudine hominum desolatas.

Nunc venistis, & modo videntes plagam meam timetis: Nunquid dixi: Asserte mihi, & de substantia vestra donate mihi: vel liberate me de manu hostis, & de manu robustorum eruite me? Docete me, & ego tacebo: & si quid forte ignoravi, instruite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum de vobis nullus sit qui possit arguere me? Ad increpandum tantum eloquia concinnatis: & in ventum verba profertis: Hoc dicit, quod & ipsi amici sui, exemplo ejus ruinam sibi similem formidarent. Nonne quievi, nonne dissimulavi, patientiam videlicet aut vindictam malorum? Nonne filii, silentio cohibens linguam meam, ut non responderem exprobrantibus mihi mala: vel ne in toto mihi dominaretur iniquitas. His ergo veritatis sermonibus detraxistis, quando quidem me in his non solum fallacem, verum etiam in aliis rebus criminiosum judicatis: cum vestrum nullus ita mundus sit à peccato, ut quemquam possit libera conscientia increpare.

Super pupillum irruitis: & subvertere nitimini amicuum vestrum. Verumtamen quod capistis, explete. Præbete aurem, & videte an mentiar. Desolatum scilicet à parentibus & amicis.

Respondete obsecro absque contentione, & loquentes id quod justum est, judicate. Et non invenietis in lingua mea iniquitatem: nec in faucibus meis stultitia personabit. Non sit contradicendi studium, quod contentio generat morbum: & ita demum animositatis caligine non perturbati, poteritis in me & vos quod justum est judicare.

Caput VII.

MILITIA est vita hominis super terram: & sicut dies mercenarii, dies ejus. Dinicans contra invisibiles adversarios.

Sicut cervus desiderat umbram: & sicut mercenarius prestatur finem operis sui: sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Si dormiero dicam quando confurgam? & rursum expectabo vespertinam: & replebor doloribus usque ad tenebras. Induta est caro mea putredine. Similiter & ego me consequi arbitrabar: sed pro umbra refri-

gerii incurri ætus poenarum: & pro mercede mei operis, vacuus dimissus sum.

Et sordibus pulveris cutis mea aruit, & contracta est. Dies mei velocius transierunt quam à texente tela succiditur: & consumpti sunt absque ulla spe. Memento quia ventus est vita mea: & non revertetur oculus meus ut videat bona. Hoc etiam ad tormentorum pertinebat dolorem: ut sanies quæ de putredine ferventium vulnerum defluebat, sordibus infusa pulveris, cutem ejus exsiccaret, atque contraheret.

Nec aspiciet me visus hominis. In ea enim pace & gloria, divitiis & honore ubi antea fui, jam non sum ab hominibus videndus.

Oculi tui in me, & non subsistam. Sicut consumitur nubes & pertransit: sic qui descendit ad inferos non ascendet: nec revertetur ultra in domum suam: Quia oculi tui quasi iracundia pleni, in me idcirco sunt intendentes: ut plagas graviores inimici mei accumularent.

Neque cognoscat eum amplius locus ejus. Quapropter & ego non parcam ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei, confabulabor cum amaritudine anime meae. Nunquid mare ego sum aut cœtus: quia circumdedit me carcere? Si dixerero, consolabitur me lætulus meus, & revelabor loquens mecum: Id est, pristina mundi illius conversatio, non erit in homine commutata.

In stratu meo terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties. Hoc à Deo Job se pati dicebat, quod à demonibus patiebatur: qui ad ista faciendâ à Deo acceperant potestatem, qui ei torvis vultibus & minacibus sine dubio apparebant in somnis: fridentibus etiam dentibus: & ad devorandum eum quasi ora aperientes, ut in insolite visionis horrore excuteretur in lecto: & expergefactus somno aufugeret quo solent dolores nimii mitigari: & succederent juges vigiliam, ut indolentibus cruciatibus torqueretur. Sive vulnera quæ vigilans oculis suis videbat quotidie, putresque sanies, vermiumque multitudinem discurrerent per vulnerum foveas, in somnis ei à demonibus demonstrabantur.

Quamobrem elegit suspendium anime meae, & mortem ossa mea. Satiatus est, inquit, & peccato multo tolerabilius: si vultus cruciatibus, de morte mea cogitem, quam tuæ majestati irrogem blasphemiam.

Desperavi. Nequaquam ultra jam vivam. Desperavi, loquendo hæc, quæ dicere non debeueram. Pro hoc itaque verbo, quo se lapsum in peccatum deplorat, poenitentiam illi co profertur dicens:

Parce mihi Domine: nihil enim sunt dies mei. Quid est homo, quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo, & subito probas illum. Tanquam si diceret: in hoc tempore poenitentem suscipe, & obsecranti pro hoc delicto esto placabilis.

Usquequo non parcis mihi. Id est, ab istis poenis mihi instantibus non desistis.

Nec dimittis me, ut glutinam salivam meam? Inter cætera mala dolorum & cruciatuum, Synchronim habuisse se perhibet, qua tumore faucium hominis halitus intercluditur, & sæpe quasi laqueo strangulatus extinguitur.

Peccavi. Quid faciam tibi, o custos hominum? Peccavi in his quæ dixi superius, quæ me dicere non decebat: quid possum facere tibi qui justus es?

Quare me posuisti contrarium tibi? Dedisti mihi copiam respondendi, ut dicerem tibi: justo homini non conveniunt poenæ, quæ potius peccatoribus irrogantur: dum homo hæc dico Deo: creatura creatori: plasma figulo.

Et factus sum mihi metipsum gravis. Quia servus Domino meo tam querula voce respondere non debui.

Cur non tollis peccatum meum: & quare non auferis iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam: Id est, auferes dolores meos, per quos qui eram hæctenus justus, nunc peccate compellor?

Et si mane me quaesieris, non subsistam. Post istius sæculi noctem, in illius futuri sæculi principio, quando erit faelix resurrectio beatorum: cum requisitus fuero, non inveniar: quia non ita dignus ero, qui sanctitatis merito subsistam ante faciem tuam. Quod si ab hinc peccator abiero, cui tu antè propitiatus non fueris: postea ante conspectum tuum, ubi sunt cæteri sancti, amplius non ero.

Caput VIII.

RESPONDENS autem Baldad Suites, dixit: Usquequo loqueris talia, & spiritus multiplex sermonis oris tui? Offensus est Baldad in sermonibus sancti Job. Primum quia temere locutus fuisset ad Deum: deinde, quod diceret, quod in regno fuisset cæteris regibus præpollentior: & quod hanc plagam innocens pateretur: & notat eum ipse Baldad, quod quasi non libera mente & sobria loqueretur, sed nescio quo spiritu potius ageretur.

Nunquid Deus supplantat iudicium, aut omnipotens subvertit quod justum est? Hoc dicit: quia iustitia Dei pateris, quæ mereris.

Etiam si filii tui peccaverunt ei, & dimisit eos in manu iniquitatis suæ: tu tamen si diluculo confurrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus: si mundus & rectus inceperis. statim evigilabit ad te, & peccatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ: intantum ut si priora tua fuerint parva, & novissima tua multiplicentur nimis. Si filii, inquit, tui facientes mala, dimissi sunt à Deo, ut potestas quæ propter iniquitatem eorum in eos data est, interimendi eos haberet effectum, tibi in nullo nocere poterit: si tamen ipse adhuc jacens in stultitiæ cæcitate, diluculo in agnitionem divinæ iustitiæ confurrexeris: & pro tuis erroribus & delictis Deum qui omnia potest concedere, fueris deprecatus. Qui quasi dormire videbatur, non audiendo te videlicet nec videndo, confestim evigilabit ad te, & ad præparandam felicitatem tuam instabit. Intantum ut si priora tua fuerint parva, novissima tua multiplicentur nimis. Si ergo ad Deum conversus fueris, inquit, ab iniquitatibus, propter quas nunc poenas pateris: & per satisfactionem eum pro meritis tuis tibi valde iratum reconciliare volueris: tantam ejus gratiam continuo possidebis: ut ad comparationem novissimorum bonorum tuorum, quæ tibi subito poterit compensare, priora satis parva & minima deputentur. Quos peccatores filius ille junior in Evangelio figuravit, qui cum bonum naturæ, tanquam divitiis cum meretricibus, id est, voluptatibus vivendo, prodigius dissipasset, poenitentem occidit vitulus Christus: annulus quoque fidei, quæ cuncta promissa certa impressione signatur, in manu ei tribuitur: & gressuum suorum accepit munimenta, ut super serpentes & scorpiones securus incedat: stola etiam æterna immortalitatis donatur.

Interroga enim generationem pristinam & diligenter investiga patrum memoriam. Hæsterni quippe sumus, & ignoramus: quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram: ipsi docebunt te. Loquentur tibi: & de corde suo proferent eloquia. Hoc est dicere, quia nos hæsterni sumus: interroga antiquos, & invenies alios in diluvio, alios in Sodoma, sive in diversis locis pro peccatis suis diversas accepisse sententias.

Nunquid vivere potest scirpus absque humore, aut crescere carellum sine aqua? Hoc est dicere: sicut scirpus vel carellum sine aqua vivere non potest: ita tu sine fomento atque humore iustitiæ, nequaquam permanere in pristina felicitate poteris.

Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas arefcit: sic via omnium qui obliviscuntur Deum. Dicit sanctum Job, velut herbae similitudine floruisse: qui antequam ad maturitatem fundatæ gloriæ perveniret, in tanta mala præcipitatus sit, ne in tempore suo, quasi in plenitudine dierum consummato completoque florentissimo regno: manu potestatis Dei, in qua omnia regna consistunt, auferretur à sæculo. Ergo quia non ita egisti, ut in pace, completo tempore tuo conferretis in sepulchrum tuum: idcirco ante omnes herbas, id est, ante omnes peccatores, qui herbarum vocabulo sæpe dicuntur, solis ardore siccatus es: id est, cum infidelibus tribulationibus corde cessisti. Quod autem ait: ante herbas omnes arefcit: quisquis hominum multarum est iniquitatum, sicut tu es, præ pondere criminum, antè incipit poenas luere quam cæteri peccatores.

Et spes hypocrite peribit. Hypocrite simulantis sanctimoniam vitæ: hic autem secundum Dei testimonium simplex fuit, rectus & innocens: sicut ipse ait: Si ambulavi in vanitate.

Non ei placebit recordia sua: & sicut tela araneorum fiducia ejus. Grandis revera recordia est & amentia, fictè & simulatè agere ante Deum: quod eis in prosperum non procedet, cum ille scrutator sit cordis & renis. Tales in Evangeliiis ar-

guuntur: qui sunt ornati de foris quasi specie sanctitatis, & intus peccati putredine pleni sunt, ut sepulchra mortuorum.

Inmitetur super domum suam, & non stabit. Confidendo in seipso, & confirmando carnem brachii sui: stare non poterit: sed magis cadet superbia. Quia omnis caro scænum est.

Fulciet eam, & non confurget. Conatur propriis vitibus se erigere, sed nequaquam confurgere poterit: quia non est Dominus fortitudo ejus. In quem incumbentes firmissime continentur.

Humectus videtur antequam veniat sol. Felicitatem prosperantis hominis dicit: qui cum æstu tribulationis percussus fuerit, adversitatibus frangitur: & omnis viros pristinae ejus lætitiæ, consumptus tristitia exsiccat.

Et in ortu suo germen ejus egredietur. In principio, inquit, felicitatis suæ peccator prosperè agere videtur, sed non permanebit, virentis herbae similis: hæc est repentina jucunditas, sicut in psalmo: Cum exorti fuerint peccatores ut scænum, & apparuerint: id est, velut herbae in virore lætitiæ præsentis emerint: mox adveniente caumate peribunt. Justus verò non ita ut scænum floreat: cui, ut dixi, peccatorum gloria comparatur: sed sicut palma florebit, inquit Propheta. Quæ ita in profundum est radicibus stabilita, ut nec tempestatem metuat, nec solis ardorem formidet. Et cum sub sacro numero ad centum usque nodos pervenerit: quibus altitudo ejus solidè continetur: tunc fructus afferet dulcissimos charitatis, in summo scilicet perfectionis fastigio, quo se per incrementa virtutum, quasi per plurimorum quædam ætates annorum ascendisse gloriatur.

Super acervum petrarum radices ejus densabuntur, & inter lapides commorabitur. Quoniam radices ejus in terra bona solidatæ, ut fructus patientiæ afferent non fugeant, sed super acervum magis petrarum coarctabuntur, non habendo illic vitæ humorem: moriturus utique prius ariditate sicabitur.

Et inter lapides commorabitur. Metaphoricòs: lapides, infideles, & duri cordis hoc loco possunt intelligi: inter quos quisque peccator commorabitur vitæ similitudine coæqualis: qui Deum ut stolidi metalla non sentiunt. Aut certe lapides peccata nominavit. Unde Propheta ait: tollite lapides de via: id est, de via sanctæ conversationis auferite peccata.

Si absorberit eum de loco suo: negabit eum, & dicit: Non novi te. Cum de hac vita ad loca squalida inferorum transferendus absorptus fuerit: indignus utique conspectui Dei esse negabitur. Locus hominis, dici potest qualitas conversationis: ubi vel vitæ genere, vel mente consistit: id est, disciplina, vel gratia quam accepit, aut elegit sectari.

Hæc est enim lætitiæ via ejus. Ironicòs dicitur: hæc est lætitiæ via ejus: velut si diceret: Sic in bonis operibus, Deoque placentibus ambulavit dum viveret: ut ad ærumnas perpetuè perveniret.

Ut rursum de terra alii germinentur. Facit utique Deus, ut justus iudex, dum Judæos incredulos à promissionibus quæ in Christo sunt, propter perfidiam excludit: & gentes propter obedientiam intromittit. Sive in loco Judæ Mathiam constituens: iusta iudicia sua declaravit.

Deus non projiciet simplicem, nec porriget manum malignis. Id dicit: non juvat ut faveatur operantibus iniquitatem: & tamen porriget manum pietatis suæ, ut peccatores ad poenitentiam convertat.

Donec impleatur risu os tuum, & labia tua júbilo. In risu, lætitiæ cordis intellige. In júbilo, vocem exultantis adverte.

Qui oderunt te, induentur confusione. Cum utique talis fueris, qualem dixi superius, qui oderunt te, merito confundentur.

Et tabernaculum impiorum non subsistet. De Job quidam hoc dicit, sed fallitur. Nam manifestum est tabernaculum impiorum perituum in æternum: id est, diabolium, & ministros ejus: vel etiam præsens sæculum.

Caput IX.

RESPONDENS Job, ait: Verè scio quod ita sit: & quod non justificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo: non poterit respondere ei unum pro mille. Sapienter corde est, & fortis robore. Noli ergo de me ita existimare quod ego saltem cogitare hoc audeam, cum sciam quia